

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. *Republička radiodifuzna agencija (RRA)*

1.1. Aktivnostima Republičke radiodifuzne agencije bavili smo se i u delu ovog izveštaja koji se odnosi na implementaciju Zakona o radiodifuziji.

1.2. Na tekućem javnom konkursu za izdavanje dozvola za emitovanje, i to jedne regionalne dozvole za televiziju, za područje Zaječara, Negotina i Žagubice, dve regionalne dozvole za radio u Beogradu, kao i tri lokalne dozvole za televiziju – u Negotinu, Kruševcu i na Partizanskim vodama, i sedam lokalnih dozvola za radio – u Lazarevcu, Jagodini, Ražnju, Smederevskoj Palanci, Kostolcu, Sremskim Karlovcima i Kuli, RRA je objavila listu podnosilaca prijave čije su prijave potpune i podnete u predviđenom roku. Ovo je faza u postupku izdavanja dozvola koja prethodi suštinskom odlučivanju RRA o podnetim prijavama, na osnovu utvrđenih kriterijuma i propisanih uslova i standarda. Ono što je svakako interesantno je veliki broj učesnika na konkursu, čak po 8 konkurenata za po dve dozvole u Beogradu, ili sedam za dozvolu u Jagodini.

1.3. Savet RRA učestvovao je u jednoj bizarnoj situaciji, povodom najava da bi na televiziji mogao biti emitovan program u kome je žrtva skrivene kamere bio predsednik Vlade Republike Srbije, Ivica Dačić. Mediji su preneli da je premijer snimljen kako ga intervjuiše Plejbojeva zečica koja je glumila novinarku, i koja tom prilikom nije nosila donji veš, „a potrudila se da Dačić to primeti“ oponašajući Šeron Stoun iz filma „Niske strasti“. Savet RRA je objavio saopštenje u kome se prvo navodi da to telo „retko ima priliku da reaguje pre nego što neki program bude emitovan, jer ne postoji zakonska obaveza emitera da bilo koji programski sadržaj dostave na uvid RRA pre emitovanja“, a zatim preporučio svim emiterima „da se uzdrže od emitovanja ovog, ali i svih sličnih sadržaja koji svojom estetikom i etikom ne ispunjavaju elementarne uslove da budu emitovani: vređaju dostojanstvo ličnosti, ugrožavaju pravo na privatnost, ne vode računa o zaštiti dece i maloletnika“. Ne ulazeći u polemiku o tome koliko je uopšte moguće da je ovakav program bio snimljen bez saglasnosti premijera, ovde ćemo se osvrnuti na odredbu Zakona o radiodifuziji koja

ovlašćuje RRA da donosi preporuke, a koja kaže da RRA to radi „u slučaju da postoji neujednačena dozvoljena praksa emitera u primeni odredaba ovog zakona koje se odnose na sadržaj programa“. U ovom slučaju, logično nije postojala nikakva praksa, budući da emisija nije emitovana. Takođe, ostaje pitanje sa čime je praksa koja ne postoji, mogla da bude neusaglašena. Na kraju, izgleda kao da je RRA zapravo zloupotrebljen zarad nečije promocije, a da je preporuka bila, ne samo problematična, iz razloga što se odnosila na program koji nije ni emitovan, pa bi se u tom smislu mogla smatrati nedopustivom prethodnom zabranom, već i apsolutno suvišna, jer ne preporučuje ništa što već nije propisano Kodeksom ponašanja emitera. Konkretno, Kodeks već propisuje da su „televizijske stanice dužne ... da vode računa o izbegavanju nepristojnog oblačenja“, a da se „pod nepristojnim oblačenjem podrazumeva pojavljivanje voditelja i drugih učesnika u programu u odeći ili obući sa pretežno obnaženim delovima tela ili erotskom konotacijom“. Takođe, Kodeks već propisuje da su „emiteri ... dužni da se vode principom zaštite osnovnog ljudskog dostojanstva u svim programima“, kao i da su dužni da preduzmu sve mere predostrožnosti kako bi zaštitili maloletne osobe od programskih sadržaja koji mogu da im ugroze integritet kao i njihov zdravstveni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj.

2. Republička agencija za elektronske komunikacije (Ratel)

2.1. Republička agencija za elektronske komunikacije završila je javne konsultacije o Nacrtu pravilnika o izmenama i dopunama pravilnika o načinu kontrole korišćenja radio-frekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda i zaštite od štetnih smetnji. Izmene i dopune Pravilnika ovlašćuju agenciju da po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke otkriva neovlašćeno korišćenje spektra. Kada se otkrije neovlašćeno korišćenje spektra, Agencija o tome obaveštava nadležnu inspekciju, a kada se neovlašćeno koristi radio-difuzni spektar, i regulatorno telo za radiodifuziju. Takođe, izmenama se precizira i zabrana korišćenja uređaja koji svojim radom mogu prouzrokovati štetne smetnje, osim kada je upotreba istih dozvoljena organima odbrane i bezbednosti. Nažalost, čini se, predložene izmene Pravilnika nisu dovoljan iskorak u pravcu koji bi mogao da reši problem piratskih TV i radio stanica.

2.2. Republička agencija za elektronske komunikacije je krajem novembra 2012. godine izvršila drugu analizu maloprodajnog tržišta distribucije medijskih sadržaja. Po završenoj analizi, Agencija je sačinila Izveštaj o sprovedenoj analizi o kome je, potom, u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, obavljena javna rasprava. Polazeći od testa 3 kriterijuma, Agencija je utvrdila da

na predmetnom tržištu ne postoji delotvorna konkurencija. Utvrđeno je da je operator Serbia Broadband – Srpske kablovske mreže d.o.o, operator koji poseduje značajnu tržišnu snagu i to zbog: tržišnog uticaja od preko 50%, ostvarivanja značajne prednosti u odnosu na konkurenciju po osnovu nedostatka pregovaračke moći kupaca i zbog činjenice da je ovaj operator istovremeno i KDS (kablovska distribucija) i DTH (distribucija medijskih sadržaja putem satelita) operator; zbog ostvarivanja značajne prednosti u odnosu na konkurenciju po osnovu diverzifikacije usluga i ekonomije obima, jer je istovremeno i operator širokopojasnog pristupa internetu; zbog razvijenosti prodajne mreže po gradovima; zbog ostvarivanja značajne prednosti u odnosu na konkurenciju, jer konkurencija nije u stanju da utiče na politiku SBB-a, naročito u pogledu politike prodajnih cena. U okviru Izveštaja se predlaže i nametanje regulatornih obaveza operatoru i to: zabrana obračunavanja prekomernih cena, zabrana ometanja ulaska na tržište ili ograničavanje konkurencije previsokim ili preniskim cenama, zabrana davanja neopravdane prednosti određenim krajnjim korisnicima, ograničavanje maloprodajnih cena, obaveza pribavljanja prethodne saglasnosti od Agencije prilikom formiranja i promene sadržaja i cena paketa usluga, određivanje mera kontrole individualnih tarifa, obaveza zasnivanja cena na troškovima pružanja usluga ili na cenama na uporedivim tržištima. U vezi sa ovim Izveštajem, Agencija je konsultovala i Komisiju za zaštitu konkurencije, u pogledu toga da li su Izveštaj o analizi tržišta i nametnute regulatorne obaveze u skladu sa propisima o zaštiti konkurencije. Komisija je stala na stanovište da su Izveštaj i regulatorne obaveze u skladu sa propisima o zaštiti konkurencije, uz izvesna terminološka odstupanja i razlike koje proističu iz prirode ex post i ex ante regulacije. Po završenim javnim konsultacijama, Agencija će doneti zaključak o usvajanju Izveštaja.

Izveštaj o analizi maloprodajnog tržišta distribucije medijskih sadržaja iz avgusta 2011. godine takođe je stajao na stanovištu da na maloprodajnom tržištu distribucije medijskih sadržaja ne postoji delotvorna konkurencija. Novi Izveštaj zapravo potvrđuje da nametnute regulatorne obaveze nisu još uvek ostvarile svoju svrhu. Ostaju problemi implementacije obaveza i kontrolni mehanizmi koje Republička agencija poseduje u vezi sa ostvarivanjem regulatornih obaveza u praksi. Takođe, velika mana ovako sprovedene analize je što se odnosi isključivo na maloprodajno tržište distribucije medijskih sadržaja, te što ne dotiče segment usluga koje operatori pružaju emiterima. Tako se ne prepoznaje ni potreba da se nađu određeni mehanizmi zaštite emitera od diskriminacije u pristupu mreži, čega smo bili svedoci u prethodnom periodu.

DRŽAVNI ORGANI

3. Narodna skupština Republike Srbije

Odbor za kulturu i informisanje Narodne skupštine Republike Srbije organizovao je javno slušanje na temu medijskih sloboda 28. januara 2013. godine. Diskusiju je obeležilo ukazivanje na loš položaj medija, posebno u unutrašnjosti, ali i tvrdnje pojedinih poslanika da problem nisu medijski zakoni, već nedostatak profesionalizma u medijskoj profesiji. Poslanici, posebno opozicije, insistirali su da medijska udruženja treba da razluče ko su u njihovim redovima propagandisti a ko novinari. Profesor Fakulteta političkih nauka, Rade Veljanovski, je ukazao da je i parlament odgovoran za poštovanje slobode medija i govora, a ne samo vlada ili novinarska udruženja. Zaštitnik građana, Saša Janković, je rekao da je zabrinut posle sednice, ali je ukazao da se može očekivati pomak u medijskim slobodama Srbije ako država počne principijelno da sprovodi zakone, a novinarska udruženja otvoreno stanu protiv onih koji blate profesiju.

4. Komisija za zaštitu konkurencije

Komisija za zaštitu konkurencije je 12. februara 2013. godine saopštila da je Vrhovni kasacioni sud odbio zahtev „Serbia broadband - Srpske kablovske mreže“ d.o.o. iz Beograda za preispitivanje presude Upravnog suda od 6.10.2011. godine, u predmetu utvrđivanja postojanja povrede konkurencije zloupotrebom dominantnog položaja. Reč je presudi Upravnog suda donetoj po tužbi protiv rešenja Komisije za zaštitu konkurencije u ponovnom postupku od 4.10.2010. godine, kojim je Komisija utvrdila da „Serbia Broadband – Srpske Kablovske mreže“ d.o.o. ima dominantan položaj na tržištu pružanja usluge distribucije radio i televizijskih programa preko kablovske distributivne mreže na teritoriji grada Beograda i da je taj položaj zloupotrebljen vođenjem promotivne akcije na teritorijama opština Palilula i Stari grad tokom marta 2006. godine. Ova presuda može se shvatiti i kao još jedan dokaz o neefikasnosti sistema zaštite konkurencije u Srbiji, budući da događaj iz marta 2006. godine, svoj sudski epilog dobija gotovo punih sedam godina kasnije. U međuvremenu, pitanje konkretne promotivne akcije iz 2006. godine izgubilo je svoju aktuelnost i značaj. Činjenica da postupci pokrenuti pred Komisijom za zaštitu konkurencije do svog epiloga toliko traju, deluje destimulišuće na učesnike na tržištu koji prepoznaju određene prakse kao nekonkurentne. I u ovim izveštajima, između ostalog, pisali smo o praksi kablovskih

operatora da primenjuju nejednake uslove poslovanja na iste poslove (distribuciju medijskih sadržaja) u odnosu na različite učesnike na tržištu, konkretno u odnosu na strane i domaće medijske kuće ili u odnosu na lokalne i regionalne medije. Nažalost, okolnost da se toliko čeka do konačne odluke o tome da li je konkretna praksa restriktivna ili ne, utiče na mirenje medija sa neravnopravnim uslovima na medijskom tržištu, odnosno u krajnjoj liniji, na dalje zatvaranje tog tržišta, iako ono nikome nije u interesu. U svakom slučaju, iako se čini da su okolnosti sazrele za jednu sveobuhvatnu sektorsku analizu medijskog i sa njime povezanih tržišta, Komisija za zaštitu konkurencije se, makar za sada, u takvu analizu nije upustila. Sam Zakon o zaštiti konkurencije kaže da Komisija takvu analizu uvek može sprovesti kada kretanje cena ili druge okolnosti ukazuju na mogućnost ograničavanja, narušavanja ili sprečavanja konkurencije u određenoj grani privrede.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

5. Organizacija muzičkih autora Srbije (Sokoj)

Nakon pregovora vođenih u decembru i januaru, ANEM je 4. februara 2013. potpisao sa Sokojem Protokol o saradnji, kojim su radio i TV stanicama omogućeni popusti za plaćanje minimalne naknade za korišćenje muzičkih autorskih dela za 2013. godinu. Protokol je stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srbije. Novim Protokolom, u odnosu na prošlogodišnji, obezbeđen je još viši popust na iznose minimalnih naknada, tako da on u 2013. godini iznosi 60% u odnosu na važeću tarifu. Takođe, stanice civilnog sektora, kao i lokalne stanice koje pretežni deo programa emituju na jednom ili više manjinskih jezika (uz potvrdu RRA) naknadu će moći da plaćaju s popustom u odnosu na osnovnu tarifu u visini od 75%. Dogovorene popuste moći će da koriste sve stanice, bez obzira na eventualno postojanje starih dugova ili čak i sporova sa Sokojem. Protokol predviđa i uslove koje emiter treba da ispuni da bi ostvario pravo na popust, a predviđa i način izmirivanja dugova iz prethodnog perioda. Protokol će se primenjivati do kraja 2013. godine, odnosno do postizanja novog sporazuma o Tarifi, ukoliko takav novi sporazum bude postignut tokom ove godine. Na Protokol, koji je ANEM potpisao kao reprezentativno udruženje radiodifuznih emitera, mogu da se pozivaju sve radio i TV stanice koje plaćaju minimalnu naknadu, bez obzira na to da li su članice ANEM-a, a njegovo potpisivanje podržale su organizacije RAB Srbija, Udružene radio televizijske stanice Srbije i Grupacija radiodifuznih organizacija Privredne komore Srbije.